

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace
v přípravě budoucích učitelů**

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Metodika výuky předmětu

Obecná didaktika

KPG/O1D

Autor metodiky

Prof. PhDr. Ing. Lenka Hajerová Müllerová, Ph.D., MPH

Cíl metodiky a zaměření úprav předmětu

Cílem této metodiky je poskytnout podrobnosti a doporučení k realizaci předmětu KPG/O1D Obecná didaktika, který je realizován na Katedře pedagogiky, Oddělení didaktiky na Fakultě pedagogické Západočeské univerzity v Plzni. Je to předmět pro studenty 2. ročníku nestrukturovaného magisterského studia Učitelství 1. stupně ZŠ.

Veškeré úpravy předmětu, které jsou popsány a komentovány v této metodice, byly provedeny ve snaze o podporu rozvoje kompetencí pro evaluaci a autoevaluaci pedagogické práce a reflexi výukových procesů u studentů učitelství. Naší snahou bylo rovněž podporovat rozvíjet pedagogicko-psychologické dovednosti v oblasti evaluace vzdělávacích výsledků žáků, poskytování zpětné vazby žákovi a metod hodnocení žáků. Tento předmět je v AR 2021/22 vyučován poprvé. Ve výuce předmětu jsou využívány praktické úkoly, kterými jsou studenti vedeni ke kritickému myšlení. Tyto praktické úkoly jsou evaluovány na základě využití ALACT modelu (Kortagen, 2011).

Pro koho je metodika určena

Metodika je určena pro vyučující předmětu KPG/O1D Obecná didaktika jako podpůrný nástroj pro realizaci konkrétních reflektivních a evaluačních aktivit.

Kdy byla metodika zpracována

Metodika byla zpracována v roce 2022.

Rozsah metodiky

Dokument je zpracován v rozsahu 13 stran.

Zařazené evaluační aktivity

Téma 1 Profil učitele primárního vzdělávání

1. úloha: UČITELSTVÍ JAKO VOLBA

Zadání

Úvaha: Provedli jste volbu **UČITELSTVÍ**. Jako studijní nebo profesní volbu? **CO** považujete za **KLAD/ZÁPOR** této volby? Komentovali tuto volbu Vaši nejbližší? **CO** oni považovali za **KLAD/ZÁPOR** této volby?

Rozsah práce je předpokládán na 1 A4 (max).

Zpracujte ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Úvaha je tvořivým úkolem, jehož kvalita je velmi ovlivněna důvěrou studenta k vyučujícímu. Tento úkol představuje vyhodnocení pozitivních/negativních atributů profese učitele. Odkrývají motivaci studenta pro výběr studijního programu, ne/podporu sociálního zázemí studenta. Lze usuzovat na motivaci na úrovni ex-post, ex-ante.

Úkol je chápán jako motivační, není vrácen k opravě, zvažujeme limit individuálních zvláštností a přístupu studenta, míru důvěry a otevřenosti vůči vyučujícímu. Pokud je to možné, poskytnout pozitivní zpětnou vazbu.

Téma 2 Vymezení obecné didaktiky

2. úloha: KLÍČOVÉ KATEGORIE VYUČOVACÍHO PROCESU

Zadání

Vymezte **KLÍČOVÉ KATEGORIE VYUČOVACÍHO PROCESU** a objasněte vztahy mezi nimi. Vztahy vyjádřete rovněž ve schématu.

Pro zpracování úkolu lze např. využít:

HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN, 1988.

CHOCHOLOUŠKOVÁ, Z. & HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ, L. *Didaktika biologie ve vztahu mezi obecnou a oborovou didaktikou*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2019. ISBN 978-80-261-0846-7.

MAZÁČOVÁ, N. *Vybrané problémy obecné didaktiky*. Praha: PedF UK, 2014. ISBN 978-80-7290-677-2.

SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

VALIŠOVÁ, A. & KOVAŘÍKOVÁ, M. *Obecná didaktika: A její širší pedagogické souvislosti v úkolech a cvičeních*. Praha: Grada Publishing, 2021. ISBN 978-80-271-3249-2

ZORMANOVÁ, L. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9

Zaměřte se na klíčové kategorie vyučovacího procesu a vyberte ty, o kterých se domníváte, že ovlivňují vyučovací proces.

Každou vybranou klíčovou kategorii charakterizujte.

Vysvětlete vztahy mezi jednotlivými kategoriemi.

Vztahy mezi Vámi vymezenými kategoriemi vyjádřete schématem. Schéma by tedy mělo ukazovat kategorie a vztahy/vazby, sílu vazeb.

Na základě zjištěného se pokuste o vlastní evaluaci.

Zpracujte ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Ve struktuře procesu vyučování lze vyčlenit kategorie/prvky, mezi nimiž se utvářejí vzájemné složité vztahy:

Při zadání této aktivity je nutné, aby vyučující vyzval studenty ke sledování vybraných kategorií, např. Mazáčová (2014, s. 12):

- cíle procesu vyučování,
- obsah (učivo),
- součinnost učitele a žáků,
- vyučovací metody,
- organizační formy a didaktické prostředky vyučování,
- podmínky, za nichž proces vyučování probíhá.

Evaluace probíhá ve třech krocích: popis, vysvětlení, predikce.

Při popisu se studenti mají soustředit na výstižnou charakteristiku klíčových kategorií na základě otázek: O co se v aktivitě jedná? Jaké jsou klíčové kategorie? Vybírá je student všechny nebo některé zůstávají skryty? Označuje klíčové kategorie adekvátním odborným pojmem? Jak spolu tyto kategorie souvisejí? Vysvětlení odpovídá na otázku, v čem spočívá případná miskoncepce. Jak spolu tyto kategorie souvisejí? Objevují se všechny popsané kategorie ve schématu? Jsou správně naznačeny vazby, síla vazeb? Predikce má kvalifikovaným odhadem odpovídat na otázky, jaký může být výsledek aktivity a do jaké míry může její realizace narážet na miskoncepce, kritická místa, či překážky.

Při vyhodnocování aktivity vyučující seminářů otevře diskusi se studenty nad jednotlivými popisovanými klíčovými kategoriemi. Je důležité, aby studenti svou práci navzájem sdíleli a měli tak možnost seznámit se s možným odlišným zpracováním, pohledem, a to na základě prostudované literatury (možná odlišná pojetí např. předkládají Hajerová Müllerová & Slavík, 2020). Cílem je kriticky společně aktivity zhodnotit a ve společné diskusi dojít ke společnému řešení. Rovněž představit jednotlivá zpracování schémat, diskutovat především vazby a síly vazeb mezi klíčovými kategoriemi.

Vypracovaný úkol je vložen jako součást seminární práce do STAGu, Vyučující úkol vrátí k dopracování, pokud je zpracován ledabyle či s odbornými nebo jazykovými chybami.

Téma 3 Vzdělávací obsah

3. úloha: RVP ZV

Zadání

Analýzujte RVP ZV. Výběr kritérií zdůvodněte. Jedná se o rozbor státního kurikulárního dokumentu.

Jde o tvořivý úkol. Po prostudování státního kurikulárního dokumentu je třeba promyslet kritéria pro jeho analýzu. Kritéria je možné zpracovat do tabulky, konceptové mapy atd. A tyto dále vysvětlit, resp. výběr kritérií obhájit.

Zpracujte ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Tento úkol, resp. volba kritérií může studentům činit potíže. V seminářích se analýzy kurikulárních dokumentů realizují. Je možné představit různé možnosti zpracování – členění dokumentu, předmětový přístup, přístup z pohledu průřezových témat, porovnání RVP s revizí RVP atd.

V první fázi, na základě prostudování RVP pro ZŠ je možné úkol koncipovat jako skupinový, kdy studenti na seminářích společně v diskusi vydefinují kritéria.

Ve druhé fázi umožnit studentům individuální písemné zpracování. Umožnit studentovi vybrat si kritéria a vysvětlit je. Umožnit individuální formu zpracování – např. ve srovnávací tabulce, prostřednictvím konceptové mapy, ale i formulace textu.

Hodnotí se správnost vybraných kritérií, schopnost obhájit, vysvětlit jejich výběr a tvořivé zpracování.

4. úloha: ŠVP pro ZŠ

Zadání

Analýzujte vybraný ŠVP pro ZŠ. Výběr kritérií zdůvodněte. Jedná se o rozbor školního kurikulárního dokumentu.

Výběr ŠVP (Fakultní ZŠ – realizace pedagogických praxí, popř. ZŠ kde student plánuje učit/učí). ŠVP je veřejně dostupný kurikulární dokument.

Jde o tvořivý úkol. Po prostudování školního kurikulárního dokumentu je třeba promyslet kritéria pro jeho analýzu. Kritéria je možné zpracovat do tabulky, konceptové mapy atd. A tyto dále vysvětlit, resp. výběr kritérií obhájit.

Zpracujte ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Tento úkol, resp. volba kritérií může studentům činit potíže. V seminářích se analýzy kurikulárních dokumentů realizují. Je možné představit různé možnosti zpracování – členění dokumentu, předmětový přístup, přístup z pohledu průřezových témat, integrace předmětů, akcentace zpracování obsahu na 1. st. ZŠ.

V první fázi, na základě prostudování ŠVP pro ZŠ je možné úkol koncipovat jako skupinový, kdy studenti na seminářích společně v diskusi vydefinují kritéria.

Ve druhé fázi umožnit studentům individuální písemné zpracování. Umožnit studentovi vybrat si kritéria a vysvětlit je. Umožnit individuální formu zpracování – např. ve srovnávací tabulce, prostřednictvím konceptové mapy, ale i formulace textu.

Hodnotí se správnost vybraných kritérií, schopnost obhájit, vysvětlit jejich výběr a tvořivé zpracování.

Téma 4 Cíl vyučování

5. úloha: CÍLE VYUČOVACÍ HODINY (JEDNOTKY)

Zadání

Formulujte 3 kognitivní, 3 afektivní a 3 psychomotorické (konkrétní) **CÍLE VYUČOVACÍ HODINY (JEDNOTKY)**. Vysvětlete možnosti hodnocení dosažených výsledků.

Konkrétní cíl by měl obsahovat adekvátní odborné náležitosti.

Hodnocení: Podle správnosti formulovaných cílů. Počet 3 x 3.

Zpracujte ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Cílem aktivity je ověření zvládnutí formulace cíle/ů vyučovací jednotky tak, aby se studenti naučili promýšlet cíl v souladu s požadavky – obsahuje adresáta/dosahovatele cíle, aktivní sloveso (v souladu s adekvátní taxonomií), podmínky a kvantitativní či kvalitativní kritéria hodnocení pro hodnocení ne/splnění cíle. Vyučující během seminární výuky iniciuje vzájemné sdílení formulovaných cílů. Studenty vede ke kritickému zhodnocení naplnění požadavků na formulaci cílů. Formulace cílů bývá ve školní praxi problematická – viz Mazáčová (2014, s. 27), která uvádí: „Zkušenosti z praxe ukazují, že zvláště při promýšlení a formulacích cílů dochází ze strany učitele k častým chybám především v následujících oblastech:

- Cíle jsou formulovány příliš obecně (např. rozvíjet ekologické myšlení, znát větné členy, rozvíjet myšlení v oblasti finanční gramotnosti).
- Cíle nahrazují téma, obsah tematického celku či vyučovací hodiny (např. obojživelníci, český romantismus, podstatná jména, kresba lidské postavy, finanční gramotnost).
- Formulace cílů popisují činnost učitele a nezaměřují se na aktivitu žáků (např. seznámit žáky s novým učivem v..., demonstrovat žákům pokus, vysvětlit žákům postup...).
- Formulace cílů umožňuje velmi různorodou interpretaci (např. žák popíše chráněné krajinné oblasti ČR).

Úkol bude vrácen k dopracování, pokud bude zpracován s chybami nebo v nižším počtu než 3 x 3.

Téma 5 Vyučovací metody

6. úloha: KOMPLEXNÍ VYUČOVACÍ METODY

Zadání

Vyberte z **KOMPLEXNÍCH VYUČOVACÍCH METOD** ty, které vzhledem k obsahu výuky (v rámci 1. st. ZŠ) můžete úspěšně využívat. Výběr zdůvodněte i s ohledem na hodnocení žáků.

Komplexní vyučovací metody jsou součástí taxonomie vyučovacích metod Maňáka a Švece (2003), vedle metod klasických a aktivizujících.

Na základě zjištěného se pokuste o vlastní evaluaci možnosti hodnocení žáků.

Zpracujte ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Studenti mají odpovídat na otázky: Jak kvalitní jsou vybrané metody? Do jaké míry lze při použití vybrané vyučovací metody dosáhnout vysoké úrovně motivace žáků a zdůvodnit proč? Jaká jsou možná omezení/rizika použití vybrané vyučovací metody u žáků 1. st. ZŠ? Vyučovací metoda je využívána prostřednictvím učební úlohy. Jak souvisejí učební úlohy se zkušenostmi žáků, potřebami žáků? Jaké mohou nastat překážky při realizaci aktivity?

Studenti mohou pracovat s různými typy hodnocení, dominantně je třeba studenty vést k formativnímu hodnocení, vzájemného hodnocení, sebehodnocení apod. Při zadání aktivity je vhodné studenty upozornit na vztah mezi vyučovací metodou, učební úlohou a hodnocením žáka/ků. a rovněž s nimi nad jednotlivými možnostmi hodnocení diskutovat. Zvýší se tím kvalita odevzdaných úkolů. Úkol bude vrácen k dopracování při obsahových, formálních nebo jazykových chybách.

Téma 6 Didaktické prostředky

7. úloha: HODNOCENÍ "ON-LINE MOŽNOSTÍ"

Zadání

Vyberte předmět z učebního plánu 1. st. ZŠ a proveďte **HODNOCENÍ "ON-LINE MOŽNOSTÍ"**, které umožňují žákovi/žákům učení se prostřednictvím vzdáleného přístupu.

Tyto „on-line možnosti“ by mohly být využity pro zadávání domácích úkolů (příp. pro distanční výuku při dlouhodobém onemocnění žáka). Zvažte prosím i možná úskalí. Výběr zdůvodněte.

Zpracujte ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího:

Tento úkol koncipovat jako individuální. Po jeho zpracování je možné v seminářích zaměřit pozornost na provedený výběr. Každý ze studentů představí zdroj/možnost, kterou vyhodnotil jako nejvhodnější. Doporučení studentům zavedení databáze zdrojů/možností, kterou lze při vyučování/učení žáků 1. st. ZŠ úspěšně využít.

Lze postupovat takto:

V první fázi se jedná o zpracování rešerše. Na základě vybraného vyučovacího předmětu 1. st. ZŠ provést zjištění zdrojů/možností – lze hledat ve výukových aplikacích, programech, didaktických hrách, videích atd. Dohledané výsledky je možné zanést do tabulky.

Ve druhé fázi je možné do druhého sloupce provést hodnocení zdrojů/možností, ve smyslu ne/vhodnosti pro zadávání domácích úkolů, pro distanční výuku, k procvičování při dlouhodobém onemocnění žáka.

Ve třetí fázi do třetího sloupce tabulky provést zdůvodnění hodnocení, je možné i určit číslem pořadí vhodnosti použití.

Postup je možné zkrátit jen na první dvě fáze.

8. úloha: DIDAKTICKÁ ANALÝZA UČEBNICE

Zadání

Vypracujte **DIDAKTICKOU ANALÝZU UČEBNICE**. (Učebnici, která je schválena pro 1. st. ZŠ – schvalovací doložka). Vyberte kritéria didaktické analýzy učebnice a jejich výběr zdůvodněte.

Vodítkem pro výběr kritérií může být např. posouzení:

1. způsobu výkladu učiva (jeho didaktickou organizaci),
2. významu vývojově psychologického hlediska,
3. výběru učiva v učebnici,
4. komplexního pojetí – učebnice (resp. sada učebnic, hybridní učebnice) je nejen nositelem obsahu vzdělávání, ale také prostředkem řízení učební činnosti žáků.

Pro zpracování úkolu je vhodné využít publikaci:

SIKOROVÁ, Z. *Hodnocení a výběr učebnic v praxi*. Ostrava: PF OU, 2007. ISBN 978-80-7368-412-6.

Zpracujte úlohu ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího

V rámci tohoto úkolu studenti prezentují vybranou učebnici (resp. sadu učebnic, hybridní učebnici a provedou její hodnocení podle vybraných kritérií. Výběr kritérií zdůvodní. Provedení hodnocení učebnice jako celku ve smyslu ne/doporučení pro použití ve výuce předmětu na 1. st. ZŠ.

9. úloha: MULTIPLE CHOICE TEST

Zadání

Vypracujte **MULTIPLE CHOICE TEST** - 10 otázek, varianty a-e (včetně správného řešení). Alespoň jedna varianta testové otázky musí být správná. Každé téma Obecné didaktiky bude zastoupeno 1 otázkou. Navrhněte škálu pro hodnocení testu. Členění témat je v souladu s kurzem O1D v MOODLu.

Zpracujte ve formě textového souboru (uložte ve formátu pdf).

Hodnocení **Splněno/Nesplněno** podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu. V případě nesplnění poskytnuta zpětná vazba umožňující studentovi opravu, doplnění.

Forma evaluační aktivity: zpracovaný úkol vložen do dokumentu a následně do STAGu.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při řešení tohoto úkolu studenti znovu prostudují témata předmětu KPG/O1D a ke každému tématu zpracují jednu otázku. Varianty možného řešení je třeba promyslet tak, aby chybná varianta řešení (distraktor) nebyla prvoplánová, ale vyžadovala znalost obsahu tématu. Student se dostává do role autora nestandardizovaného testu. Důležitá je možnost sdílení výsledku při seminární výuce:

V první fázi studenti diskutují strategie, které volili pro zpracování testu, případně využití MCHT creatoru.

Ve druhé fázi si studenti mezi sebou MCHT vymění a pokusí se test vyřešit.

Ve třetí fázi je možné na test nahlížet z pohledu metaevaluace – provést hodnocení jednotlivých otázek, variant řešení, označit položky, které nejsou jednoznačné, neadekvátně náročné nebo naopak velmi jednoduché.

Ve čtvrté fázi je věnována pozornost navrhované škále pro hodnocení testu. Lze diskutovat rozdílné návrhy jednotlivých studentů, diskutovat různé strategie hodnocení testu – hodnocení body, procenty, hodnocení každé položky zvlášť nebo při chybě hodnocení celé otázky 0/NIC (rozhodnutí: vše z nabízených/nic z nabízených).

V páté fázi studenti formulují obecná doporučení pro tvorbu MCHT.

Úkol bude vrácen k dopracování při obsahových, formálních nebo jazykových chybách.

Všechny výše uvedené vypracované úkoly student vloží do jednoho dokumentu, který bude strukturován:

1. Titulní strana – jméno a příjmení studenta/ky, název předmětu – seminární práce, obor studia, datum odevzdání.
2. Obsah – řazení jednotlivých úkolů, včetně uvedení stran.
3. Vypracování úkolů 1 až 9.
4. Reflexe celé práce – na základě ALACT modelu (Korthagen, 2011, s. 203).
5. Seznam použité literatury – použité zdroje musí korespondovat s odkazy v práci. Využívejte primární literaturu, kterou máte uvedenou ve STAGu, v CW – Literatura.
6. Popř. přílohy.

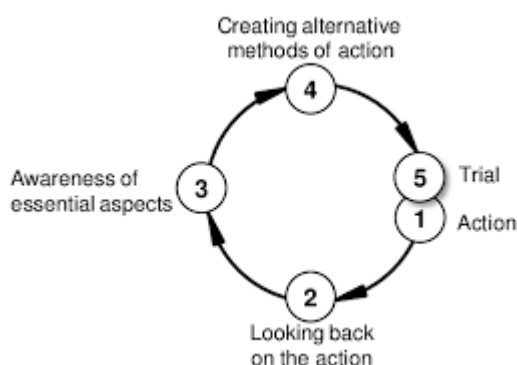
ALACT model (Korthagen, 2011, s. 203):

Při reflexi, při zpětném náhledu, může učitel nejen kriticky promýšlet možné varianty jednání, ale také si uvědomovat emoce a bezděčné pohnutky, kterými bylo jednání doprovázeno. Vlastní praktická zkušenost se tak stává východiskem *profesionálního učení*, které probíhá v cyklu s názvem ALACT model:

- Action (jednání),
- Looking back (zpětný pohled na jednání),
- Awareness of Essential Aspects (uvědomění si podstatných aspektů),
- Creating Alternatives (vytvoření alternativních postupů jednání) a
- Trial (vyzkoušení).

Podrobněji jej můžeme vysvětlit v následujících fázích:

1. konkrétní zkušenost prostřednictvím akce,
2. reflexe v akci a její propojení s reflexí po akci,
3. abstrahování a konceptualizace při reflexi po akci – poučení,
4. návrh alterace ve snaze o zlepšení, diskuse k alteracím,
5. je ve shodě s fází první – opětovný vstup do praxe spojený s inovací dosavadní rutiny na podkladě poučení z reflexe po akci.

Konkrétním návrhem je využívání reflektivních otázek:

1. Akce v praxi – Čeho jsem chtěl/a dosáhnout? Čemu jsem chtěl/a zvláště věnovat pozornost? Co jsem chtěl/a vyzkoušet?
2. Reflexe – Co jsem chtěl/a? Co jsem dělal/a? Co jsem si myslel/a? Jak jsem se cítil/a?
3. Poučení – Jak souvisí odpovědi na otázky uvedené v reflexi? Jaká je jejich podstata zjištění? Jaký je vliv kontextu/školy jako celku? Co to pro mě znamená?
4. Alterace – Jaké vidím alternativy (řešení nebo využití mého zjištění)? Jaké jsou výhody a nevýhody každé z nich? Co plánuji udělat příště?
5. Inovace pro praxi – V čem spatřuji posun nebo obohacení?

Rozhodování ve 4. fázi je opět zatíženo nejistotou a je opět intuitivní – proto lze uvažovat o „experimentaci“. Nicméně, jedná se o intuitivní rozhodování, ale již lépe poučené, tzn. podložené znalostmi z reflexe. Ty přinášejí jednak nové varianty jednání, jednak zvyšují citlivost pro vyhmátnutí problému a flexibilitu jeho řešení.

Způsob ověření evaluačních aktivit

- V úkolech, které obsahuje seminární i písemná práce není zařazen úkol explicitně zaměřený na reflexi a hodnocení výuky. Reflexe výuky a její hodnocení je klíčovou náplní předmětů KPG/Z1RHV a KPG/R1HV. Obecná didaktika jako věda o teorii vyučování k reflexi a hodnocení výuky vytváří explicitní spojnici, přičemž není třeba se tomuto tématu tolik věnovat – právě proto, že má k dispozici Z1RHV/R1HV.
- Předmět KPG/Z1RHV je ve studijním plánu studijního programu Učitelství 1. st. ZŠ zařazen v ZS 2. roč., předmět Obecná didaktika na něj navazuje v LS 2. roč.
- Návaznost předmětů KPG/Z1RHV a KPG/O1D je v učitelství určená k překlenování možných propastí mezi teorií a praxí. Obecná didaktika tak dotváří teoretickou průpravu. „Bez teorie, která odbornému dialogu poskytuje jazyk, by reflexe zůstala němá“ (srov. Slavík et al., 2020, s. 6).
- Evaluační nástroj – zvládnutí reflexe činností prostřednictvím ALACT modelu – umožňuje studentům reflektovat činnosti realizované prostřednictvím zpracování seminární a písemné práce.
- ALACT model, jako evaluační nástroj bude využíván i v předmětu (ZTP) KPG/D1 Didaktika 1. st. ZŠ, který navazuje na Obecnou didaktiku v ZS 3. roč.

Nově použité evaluační nástroje:

Běžné fórum v LMS Moodle, nástěnka pro aktuality, hodnocení předmětu.

Nově vytvořené nebo upravené didaktické materiály

Pro předmět KPG/O1D byl vytvořen e-kurz v prostředí Moodle s přihlédnutím do aplikační roviny pro studijní program Učitelství pro 1. st. ZŠ.

Bylo naformulováno zadání celkem 9 úloh postihujících stěžejní témata předmětu. Prostřednictvím posouzení kvality jejich zvládnutí lze usuzovat na zvládnutí výsledků učení – viz Q-RAM. Těchto 9 úloh je rozděleno do dvou prací (seminární a písemná). Obě práce jsou studentem reflektovány prostřednictvím využití ALACT modelu.

Byla provedena aktualizace a doplnění stávající studijní literatury včetně titulů z evaluační praxe.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Těžiště práce spočívá v individuální i skupinové aktivitě studentů. Výuka se opírá o sdílení zkušeností studentů a postupné kognitivní aktivizaci. Klieme et al. (2009) v podobném smyslu vymezují konstrukt kognitivní aktivizace studentů směřující k hlubokému porozumění obsahu (cognitive activation and deep content). Úspěšnost kognitivní aktivizace studentů ve výuce závisí na mnoha okolnostech, ale její nutnou výchozí determinantou jsou tzv. prekoncepty, které určují motivovanost i předporozumění, s nimiž student přistupuje ke vzdělávacímu obsahu. To znamená, že prostřednictvím prekonceptů se „filtruje“ působení učebního prostředí na žáka: ty rozhodují o tom, čemu bude student rozumět lépe, čemu hůře, čím se bude chtít zabývat, co bude pro něj více, nebo méně zajímavé apod. (srov. Chocholoušková & Hajerová Müllerová, 2020). Pozornost je věnována používanému pojmovému aparátu, resp. konceptuální změně. Konceptuální změna se může týkat i skupiny, přestože jejími reálnými nositeli zůstávají

jednotliví aktéři. Proto ve vzdělávacím procesu je možné sledovat konceptuální změny i na úrovni skupiny studentů, v níž studenti mohou získávat srovnatelnou zkušenost nebo ji spolu sdílet.

Před začátkem semestru je vhodné, aby vyučující prošel e-kurz a zvážil jeho aktualizaci. Důležité je rovněž aktualizovat studijní literaturu.

Je potřeba zajistit individuálně nebo s pomocí supportu oddělení uživatelské podpory LMS Moodle kopii kurzu pro nový akademický rok a přístup pro aktuální studenty.

Každý akademický rok je třeba aktualizovat termíny odevzdání úkolů (resp. obou prací) prostřednictvím STAGu. Odevzdání prostřednictvím STAGu je upřednostněno před odevzdáním v LMS Moodle z důvodu využití antiplagiát. kontroly.

Nově vytvořené nebo upravené didaktické pomůcky

Zpracován e-kurz v prostředí LMS Moodle a aktualizace informací na univerzitním úložišti materiální courseware. Jiné didaktické pomůcky nebyly zpracovány.

Způsob ověření evaluačních aktivit

Evaluační aktivity byly ověřeny ve výuce v letním semestru akademického roku 2021/2022.

Použitá literatura a zdroje

HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ, L. & SLAVÍK, J. *Modelování kurikula*. Plzeň: ZČU, 2020. ISBN 978-80-261-0903-7

HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN, 1988.

CHOCHOLOUŠKOVÁ, Z. & HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ, L. *Didaktika biologie ve vztahu mezi obecnou a oborovou didaktikou*. Plzeň: ZČU, 2019. ISBN 978-80-261-0846-7.

CHOCHOLOUŠKOVÁ, Z., & HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ, L. Vliv terénní exkurze na modifikaci žákovských prekonceptů odborných pojmů. *Scientia in Educatione*, 2020, 11(1), 22-42. <https://doi.org/10.14712/18047106.1595>

KLIEME, E., PAULI, CH., & REUSSER, K. (2009). The Pythagoras study: Investigating effects of teaching and learning in Swiss and German mathematics classrooms. In T. JANÍK, & T. SEIDEL (Eds.), *The power of videostudies in investigating teaching and learning in the classroom* (pp. 137–160). Waxmann.

KORTHAGEN, F., A., J. *Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-221-5

MAZÁČOVÁ, N. *Vybrané problémy obecné didaktiky*. Praha: PedF UK, 2014. ISBN 978-80-7290-677-2.

SIKOROVÁ, Z. *Hodnocení a výběr učebnic v praxi*. Ostrava: PF OU, 2007. ISBN 978-80-7368-412-6.

SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

SLAVÍK, J., HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ, L., SOUKUPOVÁ, P. & et al. *Reflexe a hodnocení kvality výuky I*. Plzeň: ZČU, 2020. ISBN 978-80-261-0920-4

VALIŠOVÁ, A. & KOVAŘÍKOVÁ, M. *Obecná didaktika: A její širší pedagogické souvislosti v úkolech a cvičeních*. Praha: Grada Publishing, 2021. ISBN 978-80-271-3249-2

ZORMANOVÁ, L. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4590-

9